

GIYBET HAKKINDADIR

بِاسْمِهِ¹ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ²

YİRMİ BEŞİNCİ SÖZÜN Birinci Şulesinin Birinci Şuainın Beşinci Noktasının, makam-ı zem ve zecrin misallerinden olan birtek âyetin, mu'cizâne altı tarzda gıybetten tenfir etmesi, Kur'ân'ın nazarında gıybet ne kadar şenî birşey olduğunu tamamiyla gösterdiğinden, başka beyana ihtiyaç bırakmamış. Evet, Kur'ân'ın beyanından sonra beyan olamaz; ihtiyaç da yoktur.

İşte ³ **أَيُّبُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا** âyetinde altı derece zemmi zemmeder, gıybetten altı mertebe şiddetle zecreder.

Şu âyet bilfiil gıybet edenlere müteveccih olduğu vakit, mânâsı gelecek tarzda oluyor. Şöyle ki:

Malûmdur, âyetin başındaki hemze, sormak, "âyâ" mânâsındadır. O sormak mânâsı, su gibi, âyetin bütün kelimelerine girer. Her kelimedede bir hükm-ü zımnî var.

İşte, birincisi, hemze ile der: Âyâ, sual ve cevap mahalli olan aklınız yok mu ki, bu derece çirkin birşeyi anlamıyor?

İkincisi: ⁴ **يُحِبُّ** lâfzıyla der: Âyâ, sevmek ve nefret etmek mahalli olan kalbiniz bozulmuş mu ki, en menfur bir işi sever?

Üçüncüsü: ⁵ **أَحَدُكُمْ** kelimesiyle der: Cemaatten hayatını alan hayat-ı içtimaiye ve medeniyetiniz ne olmuş ki, böyle hayatınızı zehirleyen bir ameli kabul eder?

Dördüncüsü: ⁶ **أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ** kelâmıyla der: İnsaniyetiniz ne olmuş ki, böyle canavarcasına arkadaşınızı dişle parçalamayı yapıyorsunuz?

Dipnot-1 Onun adıyla.

Dipnot-2 "Hiçbir şey yoktur ki Onu hamd ile tesbih etmesin." İsrâ Sûresi, 17:44.

Dipnot-3 "Sizden biri, ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı?" Hucurât Sûresi, 49:12.

Dipnot-4 "Hoşlanır mı?" Hucurât Sûresi, 49:12.

Dipnot-5 "Sizden biri." Hucurât Sûresi, 49:12.

Dipnot-6 "Etini yemek." Hucurât Sûresi, 49:12.

Beşincisi: ¹ أَخِيهِ kelimesiyle der: Hiç rikkat-i cinsiyeniz, hiç sıla-i rahminiz yok mu ki, böyle çok cihetlerle kardeşiniz olan bir mazlumun şahs-ı mânevîsini insafsızca dışlıyorsunuz? Ve hiç aklınız yok mu ki, kendi âzânızı kendi dışınızla divane gibi ısıyorsunuz?

Altıncısı: ² مَيْنَا kelâmıyla der: Vicdanınız nerede? Fıtratınız bozulmuş mu ki, en muhterem bir halde bir kardeşinize karşı, etini yemek gibi en müstekreh bir işi yapıyorsunuz?

Demek, şu âyetin ifadesiyle ve kelimelerin ayrı ayrı delâletiyle, zem ve gıybet, aklen ve kalben ve insaniyeten ve vicdanen ve fıtraten ve milliyeten mezmumdur. İşte, bak, nasıl şu âyet îcazkârâne altı mertebe zemmi zemmetmekle, i'cazkârâne altı derece o cürümden zecreder.

Gıybet, ehl-i adâvet ve haset ve inadın en çok istimal ettikleri alçak bir silâhtır. İzzet-i nefis sahibi, bu pis silâha tenezzül edip istimal etmez. Nasıl meşhur bir zât demiş:

وَأَكْبَرُ نَفْسِي عَنْ جَزَاءٍ بَغِيْبَةٍ فَكُلُّ إِغْتِيَابٍ جَهْدٌ مَنْ لَا لَهُ جَهْدٌ

Yani, "Düşmanıma gıybetle ceza vermekten nefsimi yüksek tutuyorum ve tenezzül etmiyorum. Çünkü gıybet, zayıf ve zelil ve aşağıların silâhıdır."

Gıybet odur ki, gıybet edilen adam hazır olsaydı ve işitseydi, kerahet edip darılacaktı. Eğer doğru dese, zaten gıybettir. Eğer yalan dese, hem gıybet, hem iftiradır; iki katlı çirkin bir günahdır.

Gıybet, mahsus birkaç maddede caiz olabilir:

Birisi: Şekvâ suretinde bir vâzifedar adama der, tâ yardım edip o münkeri, o kabahati ondan izale etsin ve hakkını ondan alsın.

Birisi de: Bir adam onunla teşrik-i mesai etmek ister, seninle meşveret eder. Sen de, sırf maslahat için, garazsız olarak, meşveretin hakkını edâ etmek için desen: "Onunla teşrik-i mesai etme. Çünkü zarar göreceksin."

Birisi de: Maksadı tahkir ve teşhir değil, belki maksadı tarif ve tanıttırmak için dese: "O topal ve serseri adam filân yere gitti."

Dipnot-1 "Kardeşinin." Hucurât Sûresi, 49:12.

Dipnot-2 "Ölü halde." Hucurât Sûresi, 49:12.

Birisi de: O gıybet edilen adam fâsık-ı mütecahirdir. Yani fenalıktan sıkılmıyor, belki işlediği seyyiatla iftihar ediyor, zulmüyle telezzüz ediyor, sıkılmayarak âşikâre bir surette işliyor.

İşte bu mahsus maddelerde, garazsız ve sırf hak ve maslahat için gıybet caiz olabilir. Yoksa, gıybet, nasıl ateş odunu yer, bitirir; gıybet dahi a'mâl-i salihayı yer, bitirir.

Eğer gıybet etti veyahut isteyerek dinledi; o vakit **اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا¹** **وَلِمَنْ اغْتَابَنَا** demeli, sonra gıybet edilen adama ne vakit rast gelse, "Beni helâl et" demeli.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي²

Risale-i-Nur-Külliyati
Mektubat / Yirmi ikinci Mektup
Hatime

Dipnot-1 "Allah'ım, bizi ve gıybetini ettiğimiz zâtı mağfiret et."

Dipnot-2 Bâkî olan sadece Odur.